

Gesprek met Lynn Dennett over britse mijnstaking

Terugblik van een mijnwerkersvrouw

In oktober vorig jaar was Lynn Dennett even terug in Nederland om aandacht te vestigen op de situatie in de Engelse mijnwerkersdorpen en geld op te halen voor ontslagen of gevangen genomen mijnwerkers. Tijdens de staking woonde ze nog met echtgenoot Dave en hun drie dochtertjes in Church Warsop, Derbyshire; een mijnwerkersdorp dat na de staking van 1926 speciaal gebouwd werd voor scabs (onderkruipers). Ook de staking van 1984/1985 hebben maar 60 van de 1300 mijnwerkers in de Warsopmijn gehouden.

Lynn zelf was behalve in haar woonplaats actief in de Women Action Group (vrouwen actiegroep) van Chesterfield, waarvan een belangrijke impuls is uitgegaan voor het opzetten van de landelijke organisatie 'Women Against Pit Closures' (vrouwen tegen mijnsluitingen).

Vrouwen hebben een onmisbare rol gespeeld tijdens de staking. Toch werd, ondanks alle lovende woorden, een voorstel om te komen tot een 'associate membership' (een soort 'buitenlidmaatschap') voor vrouwen door leden van de NUM, de engelse mijnwerkersbond, afgestemd. Voor Lynn kwam dat niet als een totale verrassing.

Terug in je hok

Lynn: Natuurlijk kan ik niet voor alle vrouwen spreken, maar ik denk wel dat veel vrouwen moeite hadden na de staking weer terug te keren in het oude gareel. Ze voelden zich gebruikt. Niet zozeer door de NUM als wel door hun mannen. Ook tijdens de staking werden vrouwen die naast het werk in de gaarkeukens op pad gingen om geld los te krijgen, vaak gezien als degenen die hun man en kinderen lieten zitten. Niet als een ander menselijk wezen met eigen opvattingen. De vrouwen begonnen een bedreiging te vormen voor de mannen.

Ik geloof zeker dat een groot aantal door de staking gepolitiseerde vrouwen méér wilden. Voor veel mannen gold echter 'ik wil mijn vrouw terug zoals ze vóór de staking was', maar dat is onmogelijk na een dergelijk jaar. De staking heeft voor ieder een andere betekenis. 'Mijn' staking verschilde van die van Dave. Voor vrouwen heeft het meer opgeleverd dan voor mannen, die flink hebben verloren. Zij moesten terug de mijnen in, waar de produktienormen zijn verhoogd, de hand wordt gelicht met veiligheidsvoorschriften enzovoort. Ze staan onder enorme druk en dat is een hard gelag.

Voor een deel is hun houding ten opzichte van hun vrouwen toe te schrijven aan het drieploegenstelsel en de daarmee samenhangende problemen. Echt een familieleven is er voor niemand. Niettemin zijn er momenten dat mannen thuis zouden kunnen zijn en iets voor ons doen, maar dan gaan ze vissen of iets dergelijks.

Vrouwen hebben dat soort mogelijkheden nauwelijks. Gedurende de staking hadden we zoveel activiteiten, zat er zo'n leven in de vrouwenbrouwerij! Daarna kwam weer de routine van het (huis)vrouw en moeder zijn. Talloze vrouwen hebben het gevoel dat ze vastzitten. Dat nogal wat huwelijken stranden is niet alleen op de staking terug te voeren. In veel gevallen was er daarvóór vermoedelijk al iets mis. Maar door de staking hebben vrouwen zelfvertrouwen gekregen, zijn ze zich gaan realiseren dat ze ook op eigen benen kunnen staan.

Vroeger ging een gescheiden vrouw als vanzelfsprekend terug naar haar familie. Nu ligt dat anders. Ikzelf ben enig kind; ik heb altijd in de buurt van Warsop gewoond. Binnenkort ga ik met de kinderen verhuizen naar Sheffield, een grote stad. Dat is iets waar ik nooit van had kunnen dromen, laat staan dat ik het gewild zou hebben. Ik verheug me erop.

Ik ben me ervan bewust dat mijn verhuizing de vrouwen die achterblijven niet helpt. Toch zet ik door. De meeste vrouwen in mijn buurt zijn geen feministes; ze denken niet zoals ik, dus heb ik vrijwel niemand om mee te praten. In Sheffield heb ik vriendinnen en er is veel te doen. Ik blijf actief in 'Women Against Pit Closures'. Ik kan nu wel afgeven op mannen, maar ik houd van de NUM en dat blijft zo. De staking heeft me veel goed gebracht. Ik ben er trots op dat ik daar deel van heb uitgemaakt.

Lidmaatschap NUM of zelfstandige organisatie

De mogelijkheid voor vrouwen om 'associate' lid te worden van de NUM hadden we nodig om vrouwen vast te houden. De overgrote meerderheid van vrouwen zou daar gevoelig voor

geweest zijn, wilde dat ook. Voor hen zou het een eer zijn geweest. Terwijl het nu volgens mij te laat is, zelfs al zou het voorstel op het kongres in 1987 alsnog aangenomen worden. Persoonlijk heb ik dat lidmaatschap nooit zo gewild. Het zou alleen een blijk van dankbaarheid zijn geweest van de kant van de NUM. Voor ons vrouwen zou het geen zeggenschap binnen de bond hebben ingehouden; we hadden bijvoorbeeld niet kunnen stemmen.

Ik neem wel aan dat dat het moment was waarop vrouwen begonnen te denken 'Je wordt bedankt, NUM'. En dat mede daardoor vrouwen hebben afgehaakt. Ofschoon we op cruciale punten als mijnsluitingen en ontslagen volkomen achter de NUM staan, willen vrouwen nu ook, misschien met name, opkomen voor hun eigen belangen. Dat proberen binnen de structuur van de NUM vraagt nogal wat. In iedere afdeling en in iedere regio moet je opboksen tegen allerlei opvattingen en vooroordelen. Iemand zei tegen mij: 'Wat jullie moeten doen, is mannen opvoeden.' Dat hebben we een jaar lang gedaan en ze hebben er weinig of niets van geleerd, ook al zeiden ze steeds van wel. De vrouwen zijn verder gekomen, de mannen vielen terug in hun oude patroon. Maar heel weinig mannen hebben na de staking de mijnindustrie de rug toegekeerd, een andere weg gezocht. Dat die keuze

niet voor iedere mijnwerker is weggelegd, is maar al te duidelijk. Dat kalkuleer ik ook in; het verklaart ook veel van hun frustraties en agressie. Intussen wil het niet zeggen dat vrouwen onbetekenend zijn, dat wat zij denken en wensen genegeerd kan worden.

Natuurlijk kom je niet zo maar los van een konditionering die generaties lang gegolden heeft en nog geldt, zowel voor vrouwen als voor mannen. Ik ben opgevoed met het idee dat ik zou trouwen en kinderen krijgen; Dave is grootgebracht in de wetenschap dat hij mijnwerker zou worden, met een vrouw die voor hem en de kinderen zou zorgen. Het kost jaren om daar uit te breken. Voor mij is dat een argument om vrouwen onafhankelijk van de NUM te organiseren

Eigen, brede voedingsbodem

Door ons te verbinden aan de NUM lopen we het risico onze zelfstandigheid kwijt te raken. Daarom ben ik niet erg happig op dat lidmaatschap. Aan mijnwerkersvrouwen zal dat uitgelegd moeten worden. Als ik op dit moment zou zeggen: 'Laten we vertrekken uit het gebouw van de NUM, laten we een eigen plek zoeken en samenwerken met andere vrouwen', wacht me ook weer geen groots onthaal.

Er zijn zoveel stromingen binnen de vrouwenbeweging, zeker hier in Nederland. In Engeland hebben we nooit een beweging gekend onder vrouwen van de arbeidersklasse, we hebben geen vrouwenvakbond. 'Women Against Pit Closures' zou een start punt kunnen zijn in Engeland. Als voedingsbodem, om al die ideeën te bundelen. Ondertussen dreigt diezelfde landelijke vrouwenorganisatie (WAPC) stuk te lopen door gebrek aan geld. We zijn zó bezig de NUM en de ontslagen mijnwerkers met hun families te steunen, dat we onszelf vergeten. We zouden zo graag ieder jaar een conferentie beleggen, maar het geld is er niet voor. Dat gaat op aan allerlei andere dingen en zou onze eigen neergang in kunnen houden. De NUM kan ons financieel niet steunen. Sinds de staking heeft de NUM ongeveer 50.000 leden verloren; in sommige regio's is er niet eens genoeg geld om de eigen staf te betalen.

Lokale activiteiten

Als je me vraagt naar het aantal vrouwen dat landelijk, regionaal of lokaal actief is gebleven, kan ik je daar nauwelijks antwoord op geven. Landelijk zijn we nog maar net begonnen met het registreren van leden. Regionaal wisselt het aantal vrouwen voortdurend voorzover mijn ervaring strekt. En lokaal ben ik geen graadmeter. In mijn eigen woonplaats werkten vrouwen voornamelijk in de gaarkeukens. Veel verder kwamen ze niet. Toch hebben ze ook daar hun stapjes gezet. Ik herinner mij bijvoorbeeld één vrouw die iedere vergadering van het vrouwencomité bijwoonde. Dat was op woensdagavond, voor maar twee uur, want om half tien moest ze de bus terug weer nemen. En iedere keer sprak haar man twee dagen niet met haar. Hij stond niet toe dat ze iets deed of ook maar ergens heen ging. Op een gegeven moment was er een (vrouwen)trip naar South Wales gepland om daar mijnwerkers en hun families te bezoeken. Omdat twee vriendinnen en ik alsmaar de 'uitverkorenen' waren, benaderde ik haar om te gaan. Ze hield dat af. Daarna heb ik haar man aan zijn jas getrokken - de meest afschuwelijke man die ik ooit heb ontmoet - en na lang aandringen ging hij overstag: ze mocht. Zij en een andere vrouw

hebben genoten. Maar het kwam te laat. De staking werd een paar weken later beëindigd.

In een dorp als Church Warsop is het moeilijk doorzetten. Er waren bij ons, evenals in het naburige dorp, maar vijf families die de staking hebben 'uitgezeten'. Dat is een heel moeilijke situatie. Niemand wil over de staking praten. We hadden een aantal goede vrouwen die de staking steunden, maar hun mannen gingen weer aan het werk. Ik kan vrouwen niet verantwoordelijk stellen voor de daden van hun echtgenoten, maar als een landelijke organisatie deden en doen we dat wel. Ik denk dat daar zo langzamerhand een eind aan moet komen. Het

lastige is alleen dat dat in ieder gebied weer anders ligt. Wij hadden honderden 'scabs', en het is nogal ingewikkeld om alleen maar met mezelf te werken. De twee vriendinnen die ik had, zijn na de staking vertrokken. Zij hebben hun leven veranderd. Het heeft mij meer tijd gekost om die beslissing te nemen. Wil je iets bereiken, dan heb je massaas vrouwen nodig die net zo gemotiveerd zijn als jij of gemotiveerd willen worden. De door de staking opgeroepen barrières hebben daar in mijn geval geen goed aan gedaan. Ik ga dus naar Sheffield.

Hans Fransen van de Putte